

RIS.7828(was RIS.7776)

De Economische Evolutie van Emmen

Kadernota Economie Gemeente Emmen 2016

Oktober 2016

Inhoudsopgave

	pagina
Voorwoord	
1. Inleiding.	1
2. Ambitie en doelen	2
3. Actielijnen	3
3.1. Versterken economische structuur	3
3.1.1. Doel	3
3.1.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein	3
3.1.3. Overige actielijnen	5
3.2. Verbeteren productie omgeving	7
3.2.1. Doel	7
3.2.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein	7
3.2.3. Overige actielijnen	7
3.3. Versterken ondernemingsklimaat	8
3.3.1. Doel	8
3.3.2. Actielijnen	8
3.4. Stimuleren Kenniseconomie en Arbeidsmarktbeleid	10
3.4.1. Doel	10
3.4.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein	10
3.5. Internationale economische betrekkingen	11
3.5.1. Doel	11
3.5.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein	11
3.5.3. Overige actielijnen	12
3.6. Circulaire Economie	12
3.6.1. Doel	12
3.6.2. Actielijnen	13
3.7. Economische promotie	13
3.7.1. Doel	13
3.7.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein	13
3.7.3. Overige actielijnen	14
4. Organisatie en monitoring	15
5. Financiering	16
Bijlage 1	
Draagvlak	17

Voorwoord

Een evaluatie van de uitvoering van de Kadernota Economie van 2011 en een analyse van de economie van Emmen hebben wij in bijgaand afzonderlijk achtergronddocument gevat. Daaruit blijkt dat de economie van Emmen langzaam maar zeker verandert. Moderne industrie, agribusiness en speciale zakelijke diensten zijn in opkomst. Door grote investeringen in de centra van de stad Emmen en in de dorpen, in het moderniseren van bedrijventerreinen en in de toeristische infrastructuur zijn de ruimtelijke vestigingsvoorwaarden voor bedrijven nu veel beter dan gemiddeld in Nederland.

Vernieuwende activiteiten in de marktsector en in onderwijs en onderzoek in Emmen kunnen al jaren rekenen op onze ruime steun. Zowel in Den Haag als in Brussel staat Emmen steeds meer op de kaart als centrum op terreinen zoals biobased economy, groene chemie en high tech systemen en materialen en logistiek en distributie. Om mensen naar werk te helpen investeerden wij fors in allerlei arbeidsmarkt maatregelen.

De mondiale economische crisis heeft de economische evolutie van Emmen zeker vertraagd, maar niet stilgezet. De marktsector, die in Emmen 2/3 van de banen bevat, kromp veel minder hard dan de publieke sector. De werkgelegenheid in de industrie, in de handel, in advies en speciale zakelijke diensten en in de landbouw groeide vorig jaar weer. Helaas kromp door bezuinigingen in de zorg (de grootste werkgever in Emmen) de werkgelegenheid in die sector hard.

Alle inspanningen ten spijt steeg de werkloosheid als gevolg van de crisis en de bezuinigingen in Emmen de laatste 3 jaar fors.

In 2014 stelden wij samen met Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen daarom het actieplan en lobby- en actiedocument 'Vierkant voor Werk' vast.

Voor ons was de maat vol toen de succesvolle vestiging van Philips uit Emmen zou verdwijnen. Onze regio lijdt al jaren onder de tendens van een verdere concentratie van werkgelegenheid in de Randstad ten koste van de regio's die daar het verst van verwijderd zijn. Dat is geen gevolg 'natuurwet', zoals blijkt aan de andere zijde van de Duitse grens. Goed rijksbeleid kan er voor zorgen dat ook inwoners in de regio Emmen gelijke kansen op werk krijgen als de inwoners van de Randstad.

Om de kansen in het voordeel van de werkgelegenheid in Emmen te keren hebben wij in 2015 samen met het ministerie van Economische Zaken de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein ingesteld. De aanbevelingen daarvan zijn in deze kadernota verwerkt. Zoals de Commissie laat zien heeft de regio Emmen voldoende potentieel om economische situatie om te buigen. De Commissie bepleit geen "homerun strategie", maar een "stap voor stap" strategie, onder het motto: *'Wie ver wil komen, moet kleine stappen zetten'*. In de visie van de Commissie is de regio Vierkant voor Werk in 2030 een van de industriële hotspots, aangehaakt op en ingebed in een economisch krachtig Noord- en Oost-Nederland. De doorontwikkeling van de regio duurt volgens de Commissie zeker tien tot vijftien jaar, maar waarschijnlijk langer, omdat moet worden ingegrepen op het regionale DNA.

Wij herkennen en onderschrijven dit. Structuurverbeteringen vergen meer tijd dan wij wel zouden willen en vragen ook om langjarige extra inzet en middelen. Maar ook om een actief evenwichtig ruimtelijk-economisch rijksbeleid om de kansen te benutten. Daarvoor pleitten wij in 2014 in ons plan 'Vierkant voor Werk' en gelukkig zien wij dat 'politiek Den Haag' daar steeds meer van doordrongen raakt.

Dat motiveert is nog meer om het voortouw te blijven nemen om samen met tal van partners de voortdurende economische evolutie van Emmen met kracht te blijven stimuleren om zo meer inwoners van Emmen aan werk te helpen.

1. Inleiding

Volgens planning is de Kadernota Economie die in 2011-2015 toe aan vervanging. Dat geldt eveneens voor de Kadernota Internationale Betrekkingen 2011-2015. Omdat in de laatstgenoemde nota is vastgesteld dat het vooral gaat om internationale economische betrekkingen is dit onderwerp nu verwerkt in deze Kadernota Economie. De overige (niet economische) internationale betrekkingen zijn divers en veelal ook incidenteel en projectmatig. Deze worden daarom binnen de betreffende andere beleidsterreinen per situatie bepaald.

De Kadernota Internationale Betrekkingen 2011-2015 betrof ook de werkzaamheden en het budget van de Raadswerkgroep Internationale Betrekkingen. Deze zijn gericht op internationale bewustwording van vooral jeugd. Voor het eigen budget van de Raadswerkgroep is een reglement van kracht dat in 2016 al is vernieuwd.

Het Meerjaren Beleidskader Arbeidsmarkt- en Participatiebeleid 2012-2016 is vastgesteld in december 2011. Op 19 februari 2015 stelde de raad het Meerjarenbeleidskader Participatiebeleid 'Werk en Wederkerigheid' vast. Daarmee werd dus wel het participatiebeleid geactualiseerd, maar nog niet het arbeidsmarktbeleid. Dit is nu onderdeel van deze Kadernota Economie 2016.

De economie van Emmen is sterk afhankelijk van de Nederlandse- en wereldeconomie. In de inleiding bij Kadernota 2011-2015 schreven wij: 'Hoewel de onzekerheden in de wereldeconomie in lange tijd niet zo groot zijn geweest, lijkt de economie nu toch voorzichtig op weg naar herstel. Wij baseerden dat op ramingen van het Centraal Planbureau. Na een economische krimp van -/3,3% in 2009, was er in 2010 en 2011 inderdaad weer groei van resp. 1,1% en 1,7%. De recessie keerde al in 2012 echter onverwacht terug, met een economische krimp van -/1,6% in 2012 en van -/0,7% in 2013. Pas in 2014 was er weer een bescheiden groei van 0,8%. In haar Macro Economische Verkenning 2014 schreef het CPB daarover: 'De diepte en de duur van de recessie hebben wij de afgelopen jaren onderschat'.

De economie en arbeidsmarkt in Emmen leden extra zwaar onder de crisis en de bezuinigingen, doordat de bij ons relatief grote sectoren: zorg, industrie en bouw extra harde klappen kregen. Emmen heeft daarom extra inzet gepleegd, bovenop de uitvoering van de acties die in de Kadernota Economie waren voorzien. Met het regionale actieplan 'Vierkant voor Werk' (2014) het Investeringsplan Werkgelegenheid (2015) en het regionale Sectorplan (2015) zijn vanuit de portefeuilles Economie en van Arbeidsmarktbeleid extra gelden vrijgemaakt voor nog grotere inspanningen. Voor het plan Vierkant voor Werk kregen wij brede politieke steun in provinciale Staten van Drenthe en Overijssel en in de Tweede Kamer. Daarna zegden ook de ministers Kamp en Asschers hun steun toe. Steun die juist in de komende jaren nog moet worden geconcretiseerd.

In 2015 stelden wij, in overleg met, en met hulp van het ministerie van Economische Zaken de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein in. Beide topmannen uit het bedrijfsleven is gevraagd om aanbevelingen te doen voor het verder uitwerken van het plan Vierkant voor Werk in een strategische aanpak met bijbehorende acties. De aanbevelingen van deze Commissie zijn in deze kadernota Economie verwerkt.

2. Ambitie en doelen

Wij sluiten ons aan bij de ambitie en doelen die als volgt zijn verwoord in het Bestuursakkoord 2014-2018.

‘Wij blijven investeren in de toekomst van een kwalitatief complete, attractieve en vitale gemeente. Een gemeente die tegemoet komt aan de steeds hogere eisen die bewoners, bedrijven, instellingen en bezoekers stellen aan de woon- en werkomgeving, aan onderwijs, aan culturele en andere voorzieningen en aan sport- en recreatiemogelijkheden. Een gemeente die economisch vitaal is en werk biedt aan wie dat zoekt.

Wij ondersteunen en benutten kansrijke sectoren. Wij werken nauw samen met het onderwijs en het bedrijfsleven voor het versterken van de arbeidsmarkt.

Ondernemers die zich in de gemeente willen vestigen en ondernemers die willen uitbreiden kunnen rekenen op een klantgerichte houding van de gemeente, goede bereikbaarheid, de aanwezigheid van uitgeefbare bedrijfskavels en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat; kortom een uitstekend vestigingsklimaat. Voor het vergroten van de (naams-)bekendheid van de gemeente blijven we gebruiken maken van de stichting Marketing Regio Emmen naast activiteiten via ‘Emmen op Kop’.

Contacten van de Emmer gemeenschap met de internationale omgeving zijn belangrijk voor de economie en werkgelegenheid, maar raken ook thema's als participatie, onderwijs en sport. Daarom is het blijven stimuleren van bewustwording van de Emmer gemeenschap voor de internationale omgeving en inhoudelijk samenwerken met partners buiten Nederland van groot belang.

In het plan ‘Vierkant voor Werk’ is medio 2014 als kwantitatief doel gesteld om de werkloosheid in het stedelijk netwerk Emmen, Coevorden, Hardenberg, Hoogeveen in drie jaar naar het landelijk gemiddelde te laten dalen. Daarbij werd echter uitgegaan van substantiële (financiële) ondersteuning vanuit het rijk. Na de rapportage van de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein heeft het ministerie van Economische Zaken de eerste middelen beschikbaar gesteld.

Onze ambitie blijft om de werkloosheid in Emmen zo snel mogelijk terug te dringen tot het landelijk gemiddelde. Dat zou geen 10 jaar moeten duren zoals de trend nu aangeeft. Zoals blijkt uit de aanbevelingen van de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein vergt dit een stap voor stap strategie en een stevige extra inzet qua menskracht en middelen gedurende meerdere jaren.

In een stevig partnerschap met het rijk is het onze inzet om in 3 tot 5 jaar het landelijk gemiddelde te benaderen (zie de Evaluatie en Analyse).

Dat willen wij dan ook met onze partners tot onze gezamenlijke ambitie maken.

De komende jaren willen wij nadrukkelijk de focus van de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein volgen. Menskracht en middelen willen wij allereerst inzetten op de door deze Commissie aangegeven speerpunten. Wij willen hierop ook nadrukkelijker het voortouw nemen. Het programma en de daarin opgenomen actielijnen die voortvloeien uit de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein pakken wij in eerste aanleg op met de partners van Vierkant voor Werk: Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen. Wij vragen aan de provincie(s) en aan het rijk om daarbij aan te sluiten.

Naast activiteiten binnen de speerpunten is er een onderstroom aan andere activiteiten nodig, zowel vanuit economisch beleid als van andere beleidsterreinen, om onze economie draaiende te houden. Buiten de speerpuntsectoren vragen ook sectoren zoals de land- en tuinbouw en detailhandel natuurlijk om aandacht. Onze inzet daarop zal een meer faciliterend karakter hebben.

In het volgende hoofdstuk zijn de doelen en actielijnen uitgewerkt.

3. Actielijnen

3.1. Verbeteren economische structuur

3.1.1. Doel

Doel: een robuuste en evenwichtige regionale economische structuur.

Een robuuste en evenwichtige regionale economische structuur betekent:

- meer diversiteit in werkgelegenheid, door groei van kansrijke sectoren;
- vergroening van de economie en van het energiegebruik;
- meer (door-)startende en snelgroeiende bedrijven

In overeenstemming met de aanbevelingen van de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein leggen wij de komende jaren in bijzonder accent op onderstaande activiteiten om de economische structuur te versterken.

3.1.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Clusteren van bedrijven rond kennis, innovatie en markten

De Vierkant voor Werk (VvW) uitvoeringorganisatie clustert, in samenwerking met partners, bedrijven rond kennis, innovatie en markt.

Bij de zich aansluitende bedrijven worden met de VvW uitvoeringsorganisatie kansen verkend en omgezet in groeiversnellingsplannen. Voor en door de clusters worden roadmaps ontwikkeld, waarbij tevens wordt verkend welke concrete aanknopingspunten er zijn voor samenwerking met clusters in Twente (bijvoorbeeld HTSM, advanced manufacturing en composieten), de regio Groningen-Assen (bijvoorbeeld ICT, energiesystemen, sensorsysteemtechnologie en HTSM toepassingen in de cure en care), de regio Zwolle (nieuwe biobased materialen, logistiek en HTSM toepassingen in de cure en care) en Flevoland (bijvoorbeeld composieten), aansluitend bij de daar geldende economische agenda's. De beschikbare innovatiekracht wordt daardoor beter gebundeld en effectiever ingezet.

Wij ondersteunen de tot stand koming van de roadmaps en zullen per cluster een adviseur / programma manager aanstellen om de uitvoering te stimuleren en aan te jagen.

Voor specifieke, gerichte acties met duidelijke werkgelegenheidseffecten zullen wij waar nodig cofinanciering leveren.

Specifieke regionale programma's voor HTSM/ mechatronica en Olie en Gas zijn nieuw.

Op het vlak van Groene (biobased) chemie en land- en tuinbouw ondersteunen wij al enkele jaren projecten en programma's. Een managementagenda vanuit het bedrijfsleven moet daar vooral leiden tot een vraaggerichte focus vanuit de volle breedte van het bedrijfsleven.

Binnen deze focus is dan een verdieping en intensivering van de activiteiten nodig.

Ook op logistiek gebied bestaat er al een aantal jaren een regionale aanpak met het Dryport project. In het kader van dit project hebben wij een business developer aangesteld.

Deze met name gericht op vestiging en uitbouw van internationale distributiecentra en 'value added logistics' geënt op de ligging van Emmen aan de A37. Tevens draagt de business developer zorg voor het ontwikkelen van activiteiten die de A37-E233 Europees op de kaart moeten zetten.

De functie van business developer is nu met ingang van 1 mei tot eind 2016 op tijdelijke basis en met middelen van het Dryport project voor 2016 ingevuld.

Op basis van een evaluatie zal deze functie ook in volgende jaren worden voortgezet. De activiteiten moeten een bijdrage leveren aan de op te stellen managementagenda logistiek.

Digitaal VvW platform inrichten langs de lijnen van het economisch programma

Dit is één van de acties die wordt gevraagd van de uitvoeringsorganisatie VvW (Hfdst. 4). Dit digitale platform wordt het virtuele speelveld van de beoogde samenwerking rond kennis, innovatie en markt. Het platform biedt informatie over betrokken organisaties en personen (wie doet wat), stimuleert uitwisseling van ideeën en informatie over acties en projecten, het posten van vraagstukken etc.

Ondersteunen van ‘hidden champions’

Met de minister van Economische Zaken en de provincie Drenthe is afgesproken dat deskundige capaciteit vrij wordt gemaakt voor het selecteren en aanjagen van zogenaamde ‘hidden champions’ ofwel bedrijven met grote groeimogelijkheden. Het ministerie van EZ zet zijn instrumenten en uitvoeringsorganisaties daar gecoördineerd voor in.

Wij leveren daar ook ons aandeel bij, zowel door de inzet van de Uitvoeringsorganisatie VvW, als door de inzet van onze accountmanagers.

Wij zullen gezamenlijk groeiversnelling of specialisatie stimuleren om stapsgewijs een nieuwe, industriële ‘ruggengraat’ te vormen, door steun bij het opstellen van groeiversnellingsplannen.

Fieldlabs

Fieldlabs zijn praktijkomgevingen waarin bedrijven en kennisinstellingen doelgericht oplossingen uit ontwikkelen, testen en implementeren. Dit biedt een oplossing voor bedrijven die een onderzoeksvraag (bv. testproductie van een bepaald type materiaal) vanwege het gebrek aan eigen faciliteiten en/of kennis zelf niet kunnen beantwoorden. Specifiek in de regio VvW bestaan er drempels om dergelijke fieldlabs te realiseren. Er is slechts een beperkt aantal stuwende (met een R&D component) bedrijven of instellingen met middelen en menskracht die met steun vanuit bestaande programma’s en regelingen plannen voor fieldlabs ontwikkelen en kunnen realiseren. De aanwezige innovatieve en gespecialiseerde MKB-bedrijven hebben niet de capaciteit en de middelen om initiatieven hiertoe zelfstandig op te pakken en door te zetten. En juist deze MKB-bedrijven profiteren sterk van test- en praktijkomgevingen.

Voor de regio VvW heeft de commissie een aantal potentiële fieldlabs en pre-fieldlabs geïdentificeerd, verschillend van vorm en ‘rijpheid’. Vanuit het programma VvW dient, bij een gebleken behoefte vanuit het bedrijfsleven, de onrendabele top in de businesscases van fieldlabs te worden afgedekt.

Strategisch stimuleringsbudget bedrijfsontwikkeling in (SBVvW)

Samen met het ministerie van Economische Zaken en de provincie Drenthe en de andere VvW gemeenten richten wij een werkwijze en afwegingskader in met deskundige partijen om middelen uit het SBVvW strategisch in te zetten. De inzet van deze middelen is strategisch (want aanvullend aan de mogelijkheden van reguliere instrumenten) en zal specifiek worden

gewogen. De focus ligt op onze sterke clusters: HTSM, chemie/BBE, energie (olie & gas) en (agro-)logistiek.

Doel van het budget is bedrijven te stimuleren om in de regio VvW te investeren in vestiging, groei en innovatie. Dat moet economische structuurversterking en nieuwe, duurzame arbeidsplaatsen opleveren.

Het budget wordt ingezet via bestaande, daarvoor ingerichte organisaties, zoals SNN (evt. RVO) en de NOM, via een opdracht. Het budget kan strategisch worden ingezet en als hefboom voor andere, bestaande regelingen en fondsen worden benut.

Makel- en schakelfunctie bedrijven en kennisinstellingen

Veel innovatieve en stuwende bedrijven kennen elkaar niet of onvoldoende, omdat ze voornamelijk nationaal of internationaal zijn georiënteerd. De regio en alles wat deze te bieden heeft, heeft voor deze bedrijven geen prioriteit. Ze zijn zich niet bewust van de samenwerkingskansen die de regio hen biedt en de aanwezige kennisinfrastructuur (inclusief fieldlabs). In de regio VvW gaan wij bedrijven in de regio actief aan elkaar verbinden met het oog op relaties met toegevoegde waarde in de ruimste zin. Een voorbeeld is een potentiële toeleverings- en uitbestedingsrelatie rond gedeelde innovatie ambitie of een product in ontwikkeling dat naadloos bij de testomgeving van een fieldlab past. Proactief accountmanagement gaat dergelijke kansen op basis van diepgaande kennis van de regio en haar bedrijven identificeren en aanjagen. Ons accountmanagement wordt daartoe versterkt.

Bestaande partijen als Kennispoort Drenthe, Technologie Centrum Noord Nederland, NOM en KvK moeten hierbij ook actief zijn in de regio en hun rol pakken.

3.1.3. Overige actielijnen

Stimuleren toerisme en recreatie

Dit valt buiten het bestek van deze Kadernota Economie; een specifiek beleidskader Toerisme en Recreatie is in voorbereiding.

Stimuleren land- en tuinbouw en agribusiness

Bij het opstellen van de roadmap biobased economy betrekken wij zoveel mogelijk ook de land- en tuinbouw en daarmee verbonden agribusiness.

Zoals in de Kadernota Vitaal Platteland in 2014 is aangegeven blijven wij vergroening en innovatie in de land- en tuinbouw stimuleren.

Vraaggericht faciliteren creatieve sector

Vanuit de bijeenkomsten die wij in 2011 en 2012 met bedrijven uit deze sector hebben belegd is het 'Maak het mee café' voortgekomen, dat vanuit de bedrijven zelf werd getrokken. De geringe omvang en grote diversiteit van de sector maakt het lastig om tot bundeling van activiteiten te komen en om aanknopingspunten te vinden voor stimulering. Daarom zal voor deze sector een accountmanager aanspreekpunt zijn, die op maat vraaggericht ondersteuning kan leveren (dit betreft een deeltaak).

Detailhandelsbeleid

Aantrekkelijke centra en een goede promotie daarvan zijn sleutels tot succes voor de detailhandel. Daarover meer in de volgende hoofdstukken. Daarnaast is regelmatig overleg, zoals wij dat hebben met De Koepel, onze basis voor maatregelen zoals rond koopzondagen, standplaatsenbeleid en de centrumontwikkeling.

Een brede vertegenwoordiging van partijen die betrokken zijn bij de retailsector (brancheorganisaties, vertegenwoordigers van vastgoedeigenaren, makelaars, horeca, overheden, etc.) hebben daarom begin maart 2015 een landelijke Retailagenda gepubliceerd waarin 20 maatregelen staan beschreven die gericht zijn op het ontwikkelen van sterke winkelgebieden, investeren in mensen en kansen voor ondernemerschap. Onderdeel van de Retailagenda is het sluiten van een Retail Deal door het Rijk met 50 gemeenten.

In de Retail Deal committeert de gemeente zich aan de uitgangspunten van de Retailagenda en laat specifiek zien dat er werk gemaakt wordt van onderstaande vijf punten van de Retail Deal. De gemeente zet zich hier meerjarig voor in de rol van arrangeur door:

- In nauw overleg met de belangrijkste stakeholders (detailhandel, vastgoed, horeca, kunst en cultuur) een visie op de detailhandel en/of bredere binnenstad (door) te ontwikkelen.
- Hierbij concreet beleid en een actieplan met prioriteiten te ontwikkelen.
- Daarin het toekomstig winkelareaal te benoemen en duidelijke keuzes te maken in welk deel kansrijk is en welk kansarm.
- De visie, het beleid en het actieplan in regionaal verband af te stemmen, zo nodig onder regie van de provincie.
- De continuïteit en progressie van de Retail Deal te waarborgen door het onderwerp actief in het overdrachtdossier voor de volgende collegeperiode opnemen.

De uitgangspunten van de Retail deal sluiten nauw aan bij de werkwijze rondom de centrumvisie en de aanpak winkelleegstand. De gemeente is nu al in overleg met de belangrijkste stakeholders om te komen tot concreet beleid en een actieplan. In het beleid zal ook worden gekozen voor een kernwinkelgebied en afstemming vindt plaats binnen de noordelijke Retail agenda.

Daarnaast biedt ondertekening van de Retail Deal toegang tot het Retail team van het ministerie van EZ en een Toolkit.

Accountmanagement zorg

Hoewel de zorg, als publieke sector, een heel eigen dynamiek kent, is er één accountmanager (als deeltaak) verantwoordelijk voor het volgen van de ontwikkelingen bij de grote werkgevers. Deze signaleert wanneer de werkgelegenheid bij deze werkgevers onder druk komt te staan, of juist uitgebreid kan worden en hoe wij daarop moeten handelen.

3.2. Verbeteren productie omgeving

3.2.1. Doel

Doel: een wervende productieomgeving voor meer bedrijven.

Een wervende productieomgeving wil zeggen:

- een krachtige centrumfunctie en compleet stedelijk voorzieningenniveau van Emmen;
- vitale glastuinbouwgebieden;
- wervende winkelcentra en bedrijventerreinen;
- een vitaal platteland;
- een goede infrastructuur.

3.2.2. Actielijnen Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Opstellen regionale infrastructuur agenda

Volgens de Commissie Vollebregt – van Ekenstein heeft de regio veel potentie: sterke, specifieke concentraties van bedrijven, bijbehorende kennisinfrastructuur en een aantrekkelijk woonwerk gebied. Versterking van de logistieke positie van de regio is één van de speerpunten. Het investeren in adequate infrastructuur is dan volgens de Commissie wel een harde randvoorwaarde. Mobiliteit van de regio is cruciaal.

Wil de regio aansluiting vinden bij en betekenis hebben voor een grotere regio (Groningen-Zwolle-Enschede) en haar ligging daarin kapitaliseren, dan moet de bereikbaarheid echt goed zijn. En dat is volgens de Commissie nu nog niet het geval.

Om tot een regionale infrastructuuragenda te komen die kan worden uitgedragen bij het ministerie van I&M zullen wij een eigen visie op de regionale infrastructuur ontwikkelen, als inbreng bij het ontwikkelen van een regionale visie. Conform de aanbeveling van de Commissie zal verbetering van de verbinding van Groningen, via Emmen, Coevorden en Hardenberg naar Enschede daarin centraal staan.

3.2.3. Overige actielijnen

Ruimtelijk-economische centrumvisie

Met het programma 'Centrum Vernieuwing Emmen' zijn grote fysieke aanpassingen en verbeteringen in het centrum van de stad doorgevoerd. De gemeente Emmen heeft de afgelopen jaren meerdere visies gemaakt voor het Centrum, zoals het strategisch kader Emmen Centrum (juni 2013) en de centrumvisie Emmen (juli 2014). Deze visies zijn tot stand gekomen met een beperkte inbreng van de doelgroepen waar de visie op betrekking heeft. Ook zijn de visies niet door de gemeenteraad vastgesteld.

Wij werken daarop nu voort naar een breed gedragen ruimtelijk-economische visie voor het Centrum. Deze wordt in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de ondernemersvereniging Vlinderstad opgesteld.

Wij willen daarnaast de samenleving ondersteunen bij het creëren van een levendig centrum, met het hele jaar door evenementen, inspeland op de locatieprofielen van verschillende plekken in het centrum. Dit traject Centrumprogrammering kent een overloop naar het traject Centrumvisie. De Ruimtelijk-economische Centrumvisie zal ook gezamenlijk uitvoering moeten krijgen. Aan de hand van deze ruimtelijk-economische visie gaan wij samen met bedrijven na hoe samen het vast te stellen streefbeeld zoveel mogelijk benaderd kan worden. Vanuit het economisch beleid zetten wij daar capaciteit op in.

Uitvoeren centrumvernieuwing dorpen

De eigen functies van de verschillende dorpen gaan wij verder ondersteunen. Dit doen wij ondermeer door middelen voor Plattelandsontwikkeling samen met de provincie gericht in te zetten. Onze inzet blijft daarbij zoals in onze Nota 'Platteland in Balans', om prioriteit te geven aan de economische functies van de verschillende dorpen. Dat geldt voor de sub-regionale centrumfunctie van Klazienaveen; voor lokale winkelfunctie van andere dorpen; voor de functie van bepaalde dorpen als 'ankerpunten' voor toerisme (zoals in letterlijke zin langs Veenvaart) en als centra in land- en tuinbouwgebieden.

Herstructurering Glastuinbouwgebieden

Voor herstructurering van de glastuinbouwgebieden in Erica en Klazienaveen zijn de structuurvisies voor beide gebieden maatgevend. Met de stimuleringsregeling die wij hebben ingesteld voor sloop- en nieuwbouw van kassen kunnen bedrijven daar, elk binnen de eigen mogelijkheden, op inspelen. Onze accountmanager land- en tuinbouw helpt hen daarbij.

Herontwikkeling Hoofdstraatlocatie;

Voor de voormalige dierentuinlocatie blijven wij streven naar een invulling met zo groot mogelijke economisch meerwaarde. Wij zien graag creatieve bedrijven zich daar vestigen, maar ook instellingen op het gebied van kunst en cultuur. Samen kan daarmee een Cultuurkwartier ontstaan, dat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en levendigheid van het centrum en van Emmen als geheel.

3.3. Versterken ondernemingsklimaat

3.3.1. Doel

Doel: een positie van Emmen in de top van de gemeenten met een aantrekkelijk ondernemingsklimaat.

Een aantrekkelijk ondernemingsklimaat vergt:

- snelle en adequate (digitale) dienstverlening aan (nieuwe) bedrijven;
- een zo minimaal mogelijke regeldruk en adequate vergunningverlening.

3.3.2. Actielijnen

Eén bedrijvenloket, accountmanagement en werkgeversbenadering

Voor bedrijven gaan wij nog meer gemeentelijke diensten bundelen binnen het Ondernemersplein / Kennispoort en onze inzet is er tevens op gericht dat organisaties van en voor het bedrijfsleven daar bij aan sluiten. Dat moet lijden tot een richting bedrijven gestroomlijnde dienstverlening. Het account- en programmamanagement versterken wij volgens de lijnen van de Commissie Vollebregt - Alberda van Ekenstein. Dat betekent dat wij voor High Tech Systemen en Materialen, Olie en Gas, Chemie en Logistiek adviseurs / programmamanagers aanstellen, die de agenda's die uit het werk van de Commissie voortkomen in die sectoren gaan aanjagen.

Samen met het Werkplein en binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe stemmen wij de werkgeversbenadering af op de actuele behoeften van bedrijven. Versterking van het accountmanagement en van de werkgeversbenadering moeten ook leiden tot verbetering van de communicatie naar bedrijven. Omdat veel bedrijven niet aangesloten zijn bij ondernemersverenigingen, zoeken wij nieuwe wegen om bedrijven te informeren over en te betrekken bij ons economisch beleid. Wij gaan onderzoeken in hoeverre sociale media daartoe mede kunnen worden ingezet.

Verbetering vergunningverlening

Zoals blijkt uit de analyse, krijgt de afhandeling van de vergunningverlening nog steeds een lage score van het bedrijfsleven en is deze voor verbetering vatbaar. Ons college heeft in juli 2016 het Actieplan Fysieke Keten vastgesteld. Daarmee wordt ook het proces rond de vergunningverlening verder gestroomlijnd.

Ontwikkelingsgerichte ruimtelijke plannen en regelgeving

Goede voorbeelden van ontwikkelingsgerichte ruimtelijke planvorming, zoals de Structuurvisies voor Klazienaveen en voor het glastuinbouwgebied Erica verdienen navolging. In de zin dat wij ondernemers uitdagen om daarop in te haken. De ervaringen die wij daarmee op doen bieden inspiratie voor de ontwikkeling van volgende ruimtelijke plannen.

Doorontwikkeling Ondernemersplein

Na het wegvallen van de kamer van Koophandel als grote trekker van het Ondernemersplein zijn vooral Stenden en de gemeente Emmen als grootste gebruikers aan zet. Wij willen het Ondernemersplein benutten als Kennispoort waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en gemeente(n) elkaar ontmoeten rond de thema's van de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein en rond het belangrijke thema circulaire economie.

Gerichte business events, zoals Moederdag, dag voor de maakindustrie

Omdat business events, zoals de Moederdag voor stuwende bedrijven en de dag voor de maakindustrie, positief ontvangen zijn, gaan wij daarmee ook de komende jaren door. Bij de organisatie betrekken wij zoveel mogelijk bedrijven uit de eigen gemeente. Initiatieven vanuit het bedrijfsleven om zelf dergelijke business events te organiseren en die een breed draagvlak kennen, zullen wij steunen.

3.4. Kenniseconomie en Arbeidsmarktbeleid

3.4.1. Doel

Doel: een florerende kennis- en netwerkeconomie met goed lopende verbindingen tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Van een florerende kennis- en netwerkeconomie en van kennisinnovatie, met goed lopende verbindingen tussen onderwijs en arbeidsmarkt is sprake bij:

- een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- een stevige positie van het onderwijs, als kennisbron voor bedrijven en instellingen;
- een beroepsbevolking die steeds beter is opgeleid, op het niveau en in de richtingen die het regionale bedrijfsleven nodig heeft;
- een meer kennisintensief en innovatief bedrijfsleven in regionaal belangrijke sectoren.

3.4.2. Actielijnen Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Scholingsfonds kort-cyclisch opleiden

Met kort-cyclisch opleiden worden opleidingstrajecten van maximaal een jaar bedoeld, gekoppeld aan een baan na afloop, waarbij het verwerven van actuele, door werkgevers gevraagde specifieke vaardigheden en competenties de hoofddoelstelling vormt.

Het bedrijfsleven is vaak niet in staat haar human capital behoefte duidelijk te articuleren en het onderwijs kan in haar huidige vorm het tempo dat vanuit de markt wordt gedicteerd, niet volgen. Daarom pleit de Commissie voor een aanpak voor inbedding van meer kort-cyclisch opleiden in de reguliere leerlijn.

Daarvoor is experimenteerruimte (van het ministerie van OCW) en budget nodig.

Belangrijk is volgens de Commissie om de werking van de bedrijfsvakscholen te verbreden. In Emmen hebben wij aan de oprichting daarvan al financieel bijgedragen.

Goede voorbeelden zijn de opleidingen voor verspaning en voor middenspanningsmonteur. De vakscholen richten zich op het opleiden van leerlingen die worden gedetacheerd bij bedrijven. De huidige vakscholen, hebben weinig mogelijkheid om ook bij- en omscholing van werknemers en werkzoekenden te verzorgen, omdat de infrastructuur, opleidingen, kwalificaties en financiële dekking daarvoor ontbreken.

Wij onderzoeken (zoals de Commissie voorstelt) de mogelijkheden voor een voldoende stimulerende regeling voor de regio VvW op basis waarvan het regionale bedrijfsleven eerder besluit te investeren in het opleiden van personen.

Bedrijven kunnen nog veel meer gebruik maken van het sectorplan Vierkant voor Werk. Het regionale bedrijfsleven blijkt als gevolg van de crisis maar beperkte financiële ruimte te hebben om te kunnen investeren in kort cyclisch opleiden. De regeling in haar huidige vorm kan de stap naar een besluit om te investeren in opleiden onvoldoende overbruggen. Een aantal projecten slaagde pas nadat de regionale / lokale overheid als hefboom naar het sectorplan ook een bijdrage leverde. Dat betekent dat de bestaande regeling moet worden uitgebreid met meer ruimte voor cofinanciering, aandacht voor baan zekerheid, de voorinvestering en de doelgroep waarvoor de regeling geldt.

In het voorstel van de Commissie worden deze opleidingstrajecten gefinancierd uit het scholingsfonds. Vulling van dit fonds geschiedt door sectorale middelen (SZW) en deels uit het participatiebudget van de Vierkant voor Werk gemeenten. Daarnaast leveren ook werkgevers een andere partijen een bijdrage.

Verbetering doorlopende leerlijn techniek

Dit actiepoint van de Commissie vergt allereerst de inzet van het onderwijs in de regio.

De doorlopende leerlijn moet zowel horizontaal als verticaal worden opgezet.

Verticaal gaat het om het verbinden van de scholen in VO, MBO en HBO op het gebied van techniek. Ook zal aansluiting moeten worden gezocht bij de twee technische universiteiten RUG en UT. Horizontaal is er de noodzaak het onderwijs sterker te vervlechten met het (voornamelijk MKB) bedrijfsleven zodat de verworven kennis, competenties en skills ook direct aansluiten op de wensen en behoeften van het bedrijfsleven.

Onderzoeks- en testfaciliteiten (fieldlabs) versterken de interactie tussen het bedrijfsleven en het onderwijs en bevorderen groei en innovatie. Uit deze faciliteiten kunnen vervolgens markt gedreven fieldlabs ontstaan. Van bedrijven vragen wij de aanpak voor een verbetering van de doorlopende leerlijn met voldoende en interessante leer-werkplekken en stageplaatsen te steunen.

De regio ziet zich gesteld voor een transformatie van dominantie van enkele grotere bedrijven naar meer samenwerkende slimme MKB-bedrijven. Om te voorkomen dat de sterke positie op het gebied van techniek in de regio afneemt, moeten de onderwijsinstellingen volgens de Commissie een verandering in gang zetten die zich meer richt op het MKB en aansluit op de toenemende behoefte aan middelbaar en hoger opgeleid personeel in een regio met momenteel relatief weinig hoger opgeleiden. Dit vergt meer capaciteit. Samen met de provincie Drenthe en de andere VvW gemeenten zoeken wij middelen om daarin te voorzien. De minister van Economische Zaken legt daartoe ook lijnen naar het ministerie van OCW.

3.5. Internationale economische betrekkingen

3.5.1. Doel:

Doel: Het bedrijfsleven en onderwijs ondersteunen bij het versterken van hun internationale positie.

De versterking van de internationale positie van bedrijven en onderwijs moet leiden tot:

- meer banen door buitenlandse investeringen,
- meer banen door meer export
- meer buitenlandse studenten en (kennis-)uitwisseling
- maximale benutting van mogelijkheden van 'Brussel'
- meer mensen aan het werk in Duitsland

3.5.2. Actielijnen Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Samenwerking met Duitsland

Duitsland blijft onze eerste focus bij onze internationale economische contacten.

Inzet van de Commissie is uitbouw van de samenwerking met Duitsland. Het primaire doel is om gezamenlijk met partners in het bedrijfsleven hoogwaardige kenniswerkers op te leiden en ze hiermee vast te houden voor de diverse technische werkvelden in de Euregio. Het secundaire doel is om de contacten tussen bedrijfsleven, opleidingen en overheid aan beide kanten van de grens te verstevigen en daarmee een groter omzet en afzet potentieel te

genereren voor zowel werknemers als werkgevers. Er zijn diverse vormen van samenwerking ingezet.

Stenden Emmen heeft plannen voor een Expertise Centrum voor handel met Duitsland. Wij staan daar positief tegenover en willen daar een bijdrage aan leveren.

Wij steunen activiteiten van het UWV en anderen om werken van inwoners van Emmen in Duitsland te stimuleren.

3.5.3. Overige actielijnen

Internationale betrekkingen vraaggericht uitbouwen

In de Kadernota Internationale Betrekkingen die in 2011 door de raad is vastgesteld zijn nut en noodzaak en karakteristieken van internationale activiteiten uitvoerig belicht.

Daarin is aangegeven dat internationale activiteiten vooral economische doelen dienen en voor een groot deel vraaggericht zijn. Dat wil zeggen dat de gemeente desgewenst het bedrijfsleven en onderwijs ondersteunt bij hun internationale activiteiten.

Deze lijn zetten wij onverkort door.

Optimaal inzetten en benutten van onze contacten in Brussel voor dynamische strategische agenda Brussel

De gezamenlijke inzet met de NG4 in Brussel zetten wij voort. Periodiek herijken wij de strategische agenda voor Brussel. Op dit moment ligt onze focus in Brussel op: biobased- / circulaire economie, smart energy en logistiek / TenT.

Stimuleren van meer samenhang in regionale exportondersteuning

Voor exportondersteuning zijn er zeer veel organisaties actief. Daartussen bestaat weinig samenwerking en samenhang. Wij hebben daarvoor aandacht gevraagd in Noordelijk verband. De ervaringen uit onze export-pilot hebben wij daarbij ingebracht.

Juist omdat er zoveel organisaties en bedrijven landelijk en in de regio Emmen actief aan exportondersteuning doen, overstijgt dit de mogelijkheden van de gemeente Emmen.

Wel benutten wij onze internationale contacten om (op bescheiden schaal) bedrijven gericht te helpen om markten zoals in Vietnam te betreden.

3.6. Circulaire economie

3.6.1. Doel.

Doel: economische meerwaarde en werkgelegenheid door nieuwe activiteiten die bijdragen aan een circulaire economie, met minder grondstof- en energiegebruik.

Ontwikkeling van een meer circulaire economie moet bijdragen aan:

- een grotere concurrentiekracht van bedrijven op lange termijn;
- een positief profiel van Emmen
- een evenredig aandeel in de nieuwe banen die in Nederland kunnen ontstaan door de ontwikkeling naar een meer circulaire economie

3.6.2. Actielijnen

Emmen gaat zich als satelliet van Nederland Circulair positioneren als Emmen Circulair. Hiervoor gaan wij in 2016/2017 in samenspraak met bedrijven en instellingen in Emmen een strategie bepalen met een activiteitenprogramma.

Uit de al gehouden bijeenkomsten is door de verschillende stakeholders de behoefte uitgesproken aan een nauwkeurige analyse van de lokale economie en haar grondstoffen die inzicht moeten geven in de ruimtes voor interventies. Deze biedt dan de basis voor een actiegerichte roadmap waarbij verbinding moet worden gelegd met andere ontwikkelingen in de regio zoals de Groene Chemie en Dryport.

De kennis en ontwikkelingen van de Circulaire Economie is één van de hoofdthema's bij de doorontwikkeling van het Ondernemersplein naar de Kennispoort Drenthe.

De initiatieven uit de samenleving vormen de basis in het proces. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die kunnen worden aangepakt op overheidsniveau (s), kan de gemeente Emmen hierin faciliteren om zo de initiatieven te versnellen.

Daarnaast heeft de gemeente de rol om de dialoog op te starten, partijen bij elkaar te brengen en met haar stakeholders de strategie voor de korte en lange termijn uit te werken.

3.7. Economische promotie

3.7.1. Doel

Doel: een ruime bekendheid van Emmen bij ondernemers, consumenten en toeristen, als uitstekende plek voor ondernemen, winkelen en (dag)toerisme

Economische promotie, gebaseerd op een wervende productieomgeving, een goed ondernemingsklimaat, een robuuste economische structuur en een florierende kennis- en netwerkeconomie resulteert in:

- een groter aantal stuwende bedrijven;
- meer (toeristische) overnachtingen
- een grotere koopkrachtbinding en -toevloeiing
- meer werkgelegenheid.

3.7.2. Actielijnen Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Profiel en marketingplan

Samen met de andere VvW gemeenten stellen wij een aansprekend en overtuigend profiel voor de regio op. Dit verhaal moet eenduidig en systematisch uitgedragen worden.

De regio heeft een groot aanbod van goed opgeleide mensen, met kennis en ervaring in industriële ontwikkeling, en een goede mix van productie en dienstverlening. En perifeer voor Holland, maar midden in de wereld. Het programmamanagement VvW ontwikkelt een plan om deze boodschap systematisch en met kracht uit te dragen.

Regionale acquisitiestrategie

Eveneens samen met de andere VvW gemeenten stellen wij een regionale acquisitiestrategie op, waarin staat hoe de overheden in de regio de krachten bundelen en de inspanningen om bedrijven naar de regio te halen en in de regio te verankeren vormgeven. Deze strategie bevat de volgende lijnen:

- Acquisitie van nieuwe bedrijven vanuit de deelproposities van de regio VvW die voortkomen uit en aansluiten bij de clusters.
- Acquisitie via reeds gevestigde bedrijven.
- Generieke acquisitie.
- Verankering en uitbreiding bestaande bedrijven.
- Invulling van het begrip goed gastheerschap en verbetering van de kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening.

Het gaat om het afstemmen van bestaande inspanningen van gemeenten zodat zij elkaar niet beconcurreren, maar samenwerken om bedrijven op de juiste plek te laten landen. En daarnaast gaat het om het richten van de activiteiten van de NOM en Oost NV.

3.7.3. Overige actielijnen

Stichting Marketing Regio Emmen

Wij hebben vertrouwen in de aanpak van de SMRE en willen daaraan, op basis van periodieke rapportages, een bijdrage blijven leveren. Van de Stichting vragen wij om de adviezen van de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein bij voorrang te verwerken in de activiteiten. Dat betreft de accenten en de wijze van profileren.

4. Organisatie en monitoring

Door de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein is een groot aantal gesprekken gevoerd, zowel individueel, als in groepsverband, met bedrijven, onderwijsinstellingen, ministeries, provincies en gemeenten. De dynamiek die daardoor is ontstaan willen wij behouden door samen met Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen een uitvoeringsorganisatie in te richten, zoals de Commissie voorstelt. Dat heeft tot taak om alle acties aan te jagen en te coördineren, die op het niveau van Vierkant voor Werk door de vier gemeenten opgepakt moeten worden. Als eerste stap hebben de vier gemeenten gezamenlijk het programma management ingericht.

Daarnaast neemt de Commissie samen met ons en onze partners het initiatief om een regionale Program Board te komen voor de afstemming tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden. Samen met het programma management gaat deze Board ook aan het werk om de benodigde € 65 á € 70 miljoen bijeen te brengen die volgens de Commissie nodig is voor alle acties. De eerste € 12 miljoen is al in principe beschikbaar gesteld (voor het Strategisch Stimulerings Budget Bedrijfsontwikkeling) door de VvW gemeenten, de provincie Drenthe en het ministerie van EZ.

Voor activiteiten op het gebied van Arbeidsmarktbeleid benutten wij zoveel mogelijk de staande organisatie van de Arbeidsmarktregio Drenthe.

Voor de activiteiten in en rond Brussel hebben wij in onze eigen organisatie een ambtelijk kernteam ingesteld. In Brussel hebben wij samen met Assen, Groningen en Leeuwarden een functionaris met ondersteuning gestationeerd.

Het vorige hoofdstuk van deze Kadernota omvat ‘actielijnen’. Deze worden (zoals dat ook het geval was bij de Kadernota Economie 2011-2015) onder verantwoordelijkheid van het college geoperationaliseerd via de planning en controlcyclus.

In de analyse hebben wij veel gebruik gemaakt van (samengestelde) indicatoren van Telos. Voor een groot deel zijn deze gebaseerd op dezelfde bronnen als terug te vinden in www.waarstaatjegemeente.nl van VNG / King. Door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt het verplicht om een aantal van deze indicatoren in de begroting op te nemen. Voor zover de verschillende door ons in deze Kadernota Economie gebruikte indicatoren geactualiseerd worden, zullen wij deze in komende begrotingen opnemen. Dat geldt ook voor de voornaamste gegevens van werkloosheid en werkgelegenheid. Daarmee kan dan monitoring van resultaten plaatsvinden. Resultaten zijn sterk afhankelijk van niet door de gemeente beïnvloedbare factoren, zoals de conjunctuur. Daarom hebben wij in de analyse zo veel mogelijk de verschillen met het landelijk gemiddelde gebruikt.

Verder zijn resultaten bijna altijd gekoppeld aan gezamenlijke inspanningen van heel veel actoren, waar de gemeente er één van is. Door de activiteiten en de resultaten in samenhang te monitoren kan telkens wel duidelijk worden of wij op de goede weg zijn en waar bijsturen nodig is.

Zoals aangegeven zijn de onzekerheden rond de economische ontwikkeling de komende jaren zeer groot. Daarom geldt voor deze Kadernota geen einddatum, maar moet deze gezien worden als een nieuw ijkpunt. In de komende jaren kan daarop worden teruggerepen, maar veranderingen in omstandigheden zullen ongetwijfeld leiden tot bijstellingen. Wanneer dat ingrijpende bijstellingen betreft, zoals in 2014 met het actiedocument ‘Vierkant voor Werk’, wordt de raad ook daarin gekend.

5. Financiering

In de Kadernota 2017 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van de Kadernota Economie. Dat betreft de volgende onderwerpen.

Werkbudget uitvoering acties Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein

Specifiek voor de uitvoering van de kadernota Economie is structureel slechts een jaarbudget van € 95.000,- beschikbaar. In 2007 is dit budget ingesteld met een jaarlijkse omvang van € 100.000,-. Nadien is het budget verlaagd tot het huidige niveau. De afgelopen jaren is al gebleken dat dit budget niet toereikend is en nu zeker niet in verhouding staat tot de ambities en de prioriteit; 'Werk, werk, werk'. De ambities in deze Kadernota Economie zijn gebaseerd op het document 'Vierkant voor Werk' en op de verdere uitwerking in actielijnen door de Commissie Vollebregt- Alberda van Ekenstein. Daarvoor is structureel een extra jaarbudget van € 400.000,- nodig.

Versterken infrastructuur Biobased Economy

Voor de al enige jaren lopende activiteiten op dit vlak adviseert de Commissie de inzet te intensiveren. Daarvoor is een extra jaarbudget van € 100.000,- nodig.

Versterken kennisinfrastructuur

Voor dit onderdeel van de activiteiten (waaronder Kennispoort) is een extra jaarbudget van € 100.000,- per jaar nodig.

Programmamanagement Vierkant voor Werk

Emmen, Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen hebben besloten samen een programmamanager aan te stellen. Daarvoor is structureel per gemeente een bijdrage van € 40.000,- per jaar nodig.

Op peil brengen aantal accountmanagers

Voor het op sterkte brengen van het aantal account managers (waarop eerder door het niet invullen van 3 vacatures is bezuinigd) is structureel jaarlijks € 276.000 nodig.

Inzet met NG4 in Brussel

Voor een structurele financiering van de extra inzet in Brussel is een begrotingsruimte nodig van € 60.000,-. Dat betreft de kosten van ambtelijke inzet in Brussel en van daarmee samenhangende specifieke kosten.

Noordelijke samenwerking / SNN

In 2007 een jaarlijkse bijdrage aan SNN overeengekomen van € 100.000,-. De bijdrage aan SNN is door structurele deelname aan een aantal Noordelijke activiteiten niet meer toereikend. Bovendien zijn er in SNN verband afspraken gemaakt over bijdragen aan de Noordelijke innovatie ondersteuningsstructuur. Daarom is voor SNN / Noordelijke samenwerking jaarlijks €100.000,- extra nodig.

Agenda Stad

Voor versterking van de regionale centrumfunctie van Emmen is een extra jaarbudget van € 100.000,- per jaar nodig.

Cofinanciering Bedrijven Stimulerings Fonds

Voor de cofinanciering van een samen met de provincie Drenthe en het Ministerie van Economische Zaken in te stellen bedrijven stimuleringsregeling zal een beroep worden gedaan op het SIOF. De uiteindelijke omvang van het fonds is onderwerp van gesprekken met beide andere overheden. In eerste aanleg is door rijk en provincie Drenthe elk € 4 mln. toegezegd, zodat inclusief de gemeentelijke bijdrage al € 12 mln. beschikbaar komt.

Bijlage 1.

Draagvlak

Deze Kadernota Economie is voor een belangrijk deel gebaseerd op de adviezen van de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein, die zijn opgesteld in samenspraak met het bedrijfsleven, met het onderwijs, met organisaties zoals de NOM, met de Vierkant voor Werk gemeenten en met de provincies Drenthe en Overijssel. Daardoor is al in belangrijke mate draagvlak verzekerd.

Bij het opstellen van de Kadernota is daarnaast ook rekening gehouden met contacten die wij op reguliere basis hebben met verschillende bedrijvenkringen. In aanvulling daarop hebben wij een conceptversie van de Kadernota voor reacties gezonden naar deze bedrijvenkringen en naar VNO / NCW / MKB Noord.

Daarop hebben wij een aantal reacties gekregen die wij in deze bijlage belichten.

VNO / NCW / MKB Noord kan zich goed vinden in de geschetste actielijnen en kijkt er naar uit om in gesprek te gaan om de acties verder te concretiseren.

De wenselijkheid van een (desnoods regionaal georganiseerde) Investerings Premie Regeling wordt in de reactie opnieuw onderstreept.

De projecten 'Ondernemer Coacht Ondernemer' en 'Innovatiehuis' van VNO / NCW / MKB dragen bij aan de actielijnen van de Kadernota Economie.

Volgens de reactie zijn dit 'aanvullingen op een goede Kadernota Economie, waarmee gemeente Emmen met ondernemerschap de toekomst in kan gaan'.

In onze volgende contacten met VNO / NCW / MKB zullen wij nagaan hoe wij optimaal kunnen inhaken op de genoemde projecten.

VPB pleit ondermeer voor extra aandacht voor een aantal onderwerpen die ook zijn vervat in de actielijnen van Kadernota, of die de laatste jaren al aandacht hebben (zoals blijkt uit het deel 'Analyse en Evaluatie' bij de kadernota):

- een eigen profilering, minder afhankelijk van rijks gelden;
- uitbreiding van de economische samenwerking met andere gemeenten;
- aandacht voor MKB en familiebedrijven;
- één loket en ontmoetingspunt voor bedrijfsleven;
- rol bij het koppelen van Randstad-Duitsland
- uitbouwen sterke punten: retail, industrie en agribusiness;
- exportstimulering.
- vermindering mismatch vraag-aanbod op de arbeidsmarkt

De accenten die VPB bij deze punten geeft betrekken wij bij de uitvoering van de betreffende actielijnen.

Verder pleit VPB voor een aantal zaken die buiten het bestek van deze Kadernota Economie vallen:

- diverser woningaanbod, aantrekkelijke woonomgeving
- verdubbeling van de gehele N34
- onderzoeken spoortracé Emmen-Groningen
- pakken kansen voor opwekken en opslaan duurzame energie en productie waterstof
- werkacceptatieplicht ww en bijstand en koppeling aan opleiden.

De VPB graag wil graag blijvend samenwerken met alle partijen in de regio ter verbetering van het werk en woonklimaat in de regio.

CCE noemt de concept Kadernota een prima, compleet en doordacht stuk, waarvoor de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein een goede basis heeft gelegd.

Speciale aandacht vraagt CCE voor de volgende punten die deels de uitvoering betreffen:

- circulaire economie;
- waken voor te grote afhankelijkheid van dochterbedrijven met moeders elders;
- rendement van relaties met China en Vietnam;
- binden van (ICT) starters aan Emmen;
- aandacht (beleid) voor bedrijven buiten de door de Commissie Vollebregt – Alberda van Ekenstein benoemde focus op sectoren HTSM, Agro en Chemie;
- Duidelijker rol van 3 O's bij Ondernemersplein en Kennispoort
- Terugkoppeling van resultaten Lysias-rapport naar Bedrijvenkringen Vierkant voor Werk;
- Frequent contact en communicatie over voortgang met Bedrijvenkringen;